

СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА

Ключові слова: стратегічний потенціал, структура стратегічного потенціалу, економічна безпека підприємства, ресурси підприємства, стратегічна мета.

В умовах нестабільності зовнішнього середовища функціонування підприємства та зростання ризиків підприємницької діяльності зростає потреба у забезпеченні економічної безпеки суб'єкта господарювання. Ця обставина зумовлює необхідність створення на підприємстві механізму захисту від загроз економічній безпеці та впровадження дієвих методів запобігання їх виникненню. Одним зі складових такого механізму на мікрорівні є управління стратегічним потенціалом, що дозволяє підприємству отримати додаткові конкурентні переваги, бути стійким до факторів негативного впливу та досягати стратегічну мету.

Зарубіжні та вітчизняні вчені зробили значний вклад у формування теоретико-методичних основ управління стратегічним потенціалом підприємства. Дослідження економічної сутності категорії «стратегічний потенціал» та основ управління стратегічним потенціалом знайшли своє відображення у наукових працях таких вчених, як: І. Ансофф, М. Портер, О.М. Алімов, А.О. Азарова, Л.Ю. Гордієнко, Л.Є. Довгань, С.А. Нестеренко, О.А. Сущенко, Є.В. Швець та багатьох інших. У той же час потребує уточнення розуміння стратегічного потенціалу як фактору забезпечення економічної безпеки підприємства та визначення його складових, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Метою даного дослідження є визначення сутності стратегічного потенціалу підприємства та його структури.

Огляд економічної літератури свідчить про наявність різних підходів до трактування поняття «стратегічний потенціал» (таблиця 1).

Таблиця 1

Основні підходи до трактування поняття «стратегічний потенціал» у економічній літературі

Визначення категорії «стратегічний потенціал»	Автори
«Стратегічний потенціал – це певним чином упорядкована відповідно до стратегічних напрямів розвитку сукупність ресурсів і резервів, яка дозволяє при їх комплексному використанні забезпечити реалізацію потенційних можливостей» [1]	О.А. Сущенко, 2002 р.
«Стратегічний потенціал в умовах трансформаційної економіки – це сукупність поточних та майбутніх ресурсів і можливостей, які можуть бути мобілізовані для досягнення стратегічних цілей в трансформаційних умовах» [2]	Л.Ю. Гордієнко, Є.В. Швець, 2006 р.
«Стратегічний потенціал - це потенціал, сформований відповідно до цілей підприємства, що відображає можливості підприємства передбачати зміни в зовнішньому середовищі та готовність гнучко реагувати на ці зміни» [3]	Р.В. Фещур, О.Б. Бортновська, 2007 р.
«Стратегічний потенціал підприємства є системою взаємопов'язаних елементів, які, характеризуючись різними видами ресурсів, компетенцій та можливостей, визначають спроможність створювати конкурентні переваги для забезпечення ефективного довгострокового розвитку підприємства» [4]	І.С. Левик, 2012 р.
Стратегічний потенціал – «сукупність обмежених наявних ресурсів та компетенцій підприємства по досягненню глобальних й стратегічних цілей в майбутньому з урахуванням відповідних умов зовнішнього середовища» [5]	І.С. Гращенко, Г.О. Хіміч, В.А. Хіміч, 2013 р.
«Стратегічний потенціал підприємства – це сукупність наявних ресурсів та резервів підприємства, які визначають складові його потенціальних можливостей у майбутньому та забезпечує реалізацію стратегічних напрямків розвитку як у короткострокових, так і в довгострокових періодах» [6]	Л. С. Ладонько, М. В. Ганжа, 2015 р.
«Стратегічний потенціал – це потенціал, сформований відповідно до цілей підприємства, який визначається: потенційними можливостями підприємства – його власними ресурсним забезпеченням та ресурсами зовнішнього середовища, його збалансованістю та адаптованістю до обраних стратегій розвитку підприємств» [7]	С.А. Нестеренко, 2017 р.

Незважаючи на незначні розбіжності у трактуванні стратегічного потенціалу підприємства різними науковцями, можна виокремити такі основні аспекти, що стосуються розуміння даної категорії:

- стратегічний потенціал є сукупністю наявних ресурсів, компетенцій, конкурентних переваг, можливостей та резервів підприємства;

- управління стратегічним потенціалом та використання наявних можливостей дозволяє передбачати зміни зовнішнього середовища підприємства та адаптуватися до цих змін;
- стратегічний потенціал забезпечує досягнення стратегічних цілей, реалізацію обраної стратегії, збереження та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Основними складовими стратегічного потенціалу підприємства є: фінансово-економічний, матеріально-технічний, інноваційно-технологічний, інформаційний, соціально-управлінський, екологічний потенціал (рисунок 1).

На нашу думку, *стратегічний потенціал* – система, яка є сукупністю різних видів ресурсів, сильних сторін, можливостей, конкурентних переваг підприємства у рамках економічної, соціальної та екологічної складової його діяльності, раціональне управління якою здатне забезпечити економічну безпеку підприємства та досягнення визначеної стратегічної мети.

Рис. 1. Основні складові стратегічного потенціалу підприємства*

*розроблено авторами

Формування стратегічного потенціалу, який відповідатиме обраному вектору і визначеним цілям розвитку підприємства, управління ним та розвиток виступають запорукою протистояння та подолання загроз економічній безпеці.

Список використаних джерел

- 1.Сущенко О.А. Формування стратегічного потенціалу підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / О.А. Сущенко. – Луганськ, 2002. – 20 с.
- 2.Гордієнко Л.Ю. Семантичний аналіз сутності стратегічного потенціалу підприємства як економічної категорії щодо умов трансформаційної економіки / Л.Ю. Гордієнко, Є.В. Швець // Коммунальное хозяйство городов. Научно-технический сборник. – 2006. – № 71. – С. 151–157.
- 3.Фещур Р.В. Оцінювання і управління потенціалом машинобудівних підприємств/Р.В. Фещур, О.Б. Бортновська// Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2007. – № 606. – С. 113-118.
- 4.Левик І.С. Стратегічний потенціал машинобудівного підприємства: суть та елементи/І.С. Левик// Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2012. – № 727 : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – С. 81–88.
- 5.Гращенко І.С. Економічна сутність категорії «стратегічний потенціал підприємства»/І.С. Гращенко, Г.О. Хімич, В.А. Хімич//Агросвіт. – № 3. - 2013. – С.45-48.
- 6.Ладонько Л.С. Стратегічний потенціал підприємства: формування та оцінка/Л.С. Ладонько, М.В. Ганжа// Науковий вісник Полісся № 2 (2), 2015. – С.109-114.
- 7.Нестеренко С.А. Теоретико-методологічні підходи щодо визначення сутності «стратегічний потенціал» в економічній літературі/С.А. Нестеренко// Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. - № 1. – 2017 – С. 290-297. - Серія „Економічні науки”.